

**MNOHONOŽKY (DIPLOPODA),
STONOŽKY (CHILOPODA)
A SUCHOZEMŠTÍ STEJNONOŽCI (ONISCIDEA)
ÚDOLÍ PŘÍČNÍHO POTOKA U BOŽIC U ZNOJMA**

**MILLIPEDES (DIPLOPODA), CENTIPEDES (CHILOPODA)
AND TERRESTRIAL ISOPODS (ONISCIDEA)
FROM THE VALLEY OF THE PŘÍČNÍ BROOK
NEAR BOŽICE U ZNOJMA**

Karel T a j o v s k ý

*Ústav půdní biologie, Biologické centrum Akademie věd České republiky, v. v. i.,
Na Sádkách 7, 370 05 České Budějovice; tajov@upb.cas.cz*

Abstract: Data about the assemblages of millipedes, centipedes and terrestrial isopods based on the pitfall trapping in 1979–1980 are summarised and discussed in this contribution. In total 9 species of millipedes, 11 species of centipedes and 4 species of terrestrial isopods were recorded at four forest stands in the valley of the Příční Brook near Božice u Znojma Village, South Moravia, the Czech Republic. Except for centipedes, the species richness of the forest growth in the Karlov Nature Reserve did not substantially differ from the other two monitored forest stands. The occurrence of the millipedes *Cylindroiulus boleti* and *Unciger transsilvanicus* as the only representative of this genus, similarly as in the nearby Pálava region, is characteristic for forest stands in the region of Southern Moravia. The results demonstrate the composition of local fauna surviving in forest fragments in open agricultural landscape.

Key words: distribution, millipedes, centipedes, terrestrial isopods, epigeic activity, Karlov Nature Reserve, forest fragments, South Moravia

ÚVOD

V letech 1979–1980 probíhal na podnět Dr. Matildy Jatiové z tehdejší Krajské správy památkové péče a ochrany přírody v Brně monitorovací průzkum Přírodní rezervace Karlov. Vzhledem k poměrně početnému týmu studentů Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity (v té době Univerzita Jana Evangelisty Purkyně), kteří se na průzkumu podíleli, překročily výzkumné aktivity hranice vlastní rezervace a předmětem zájmu se stalo téměř celé údolí Příčního potoka zahrnující komplex tamních lesních porostů včetně soustavy pěti rybníků (BAKALÍKOVÁ et al. 1981). Ve-

* Věnováno paní Dr. Matildě Jatiové a všem kolegům a kolegyním, kteří se v osmdesátých letech nadšeně a nezištně zajímali o přírodu a její ochranu.

dle floristického výzkumu byla věnována pozornost faunistickým poměrům v tomto území, zejména pak vybraným skupinám hmyzu a většinou obratlovců, ale i hydrobiologii rybníční soustavy, pramenných stružek a tůní. V návaznosti na tyto průzkumy vznikly i některé další studie, které byly zcela nebo z části zúročeny v několika diplomových pracích (KOUBEK 1982, KOČKA 1982, SEĎA 1982, TAJOVSKÝ 1982). Z entomofauny byly později publikovány zajímavé nálezy komárovice Hagenova (*Bittacus hageni*; TAJOVSKÝ & LAUTERER 1986).

V rámci nejrůznějších metodik zaměřených na terestrické bezobratlé byla použita také metoda padacích zemních pastí. Z odběrů vzorků pastí, které zajišťoval autor tohoto příspěvku, pak byli přímo v rámci monitoringu vyhodnoceni brouci, především zástupci střevlíkovitých (Carabidae). Ostatní odchycený materiál byl zachován a s odstupem času z něj byli vytríděni zástupci myriapodních členovců (mnohonožky a stonožky) a suchozemští stejnonožci. Veškerý takto získaný materiál byl determinován a paradoxně s odstupem prakticky 40 let jsou tato data sumarizována až nyní v tomto příspěvku.

V dnešní době, kdy výzkumy jasně dokládají dramatický úbytek diverzity i biomasy řady bezobratlých živočichů (např. HALMANN et al. 2017), takto předkládané, v pravdě historické údaje nabývají na významu nejen jako doklady o skladbě lokální fauny, ale mohou sloužit i jako podklady pro posuzování dlouhodobých změn v naší krajině. Data prezentovaná v tomto příspěvku jsou proto nyní cennější než v době, kdy byla shromážděna, což bylo také motivací k jejich opublikování.

Charakteristika studovaného území

Údolí Příčního potoka se nachází v jihozápadní části okresu Znojmo, orograficky v jihozápadní části Dyjskosvrateckého úvalu. Leží asi 8 km západně od Hrušovan nad Jevišovkou, na jih od obce Božice u Znojma, katastrálně náleží k Božicím u Znojma a východní částí k obci Šanov. Příční potok je pravobřežním přítokem Jevišovky, do níž se vlévá ještě před Hrušovany nad Jevišovkou. Území představuje komplex lesních porostů více méně lemující údolí Příčního potoka a obklopující soustavu pěti rybníků. Celé údolí je orientováno od západu na východ, leží v nadmořské výšce 190 až 220 metrů. Z hlediska biogeografického členění je toto území součástí západní části Lechovického bioregionu (CULEK 1996), pro který je jako převažující uváděn dubový a na severních svazích bukovo-dubový vegetační stupeň, s potenciální vegetací tvořenou dubohabrovými háji a teplomilnými doubravami. Klimaticky leží v teplé oblasti T4 (QUITT 1971).

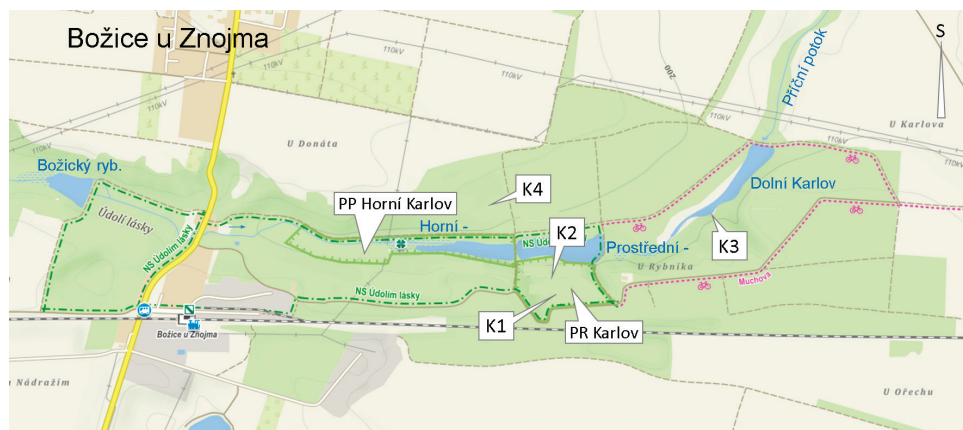
Od roku 1933 je zde chráněným územím Přírodní rezervace Karlov, zaujímající rozlohou pouze necelých šest ha. Tento diferencovaný porost listnatých dřevin představuje zbytek přirozené doubravy a habrové javořiny (vegetace svazu *Carpinion*). Ve stromovém patře dominuje habr obecný (*Carpinus betulus*), dub letní (*Quercus robur*) a lípa srdčitá (*Tilia cordata*) s chudším keřovým patrem, v bylinném patře s nápadným jarním aspektem (BAKALÍKOVÁ et al. 1981, MACKOVČIN et al. 2007). Okolní lesní porosty byly do značné míry poznamenány v minulosti rozdílnými přístupy v lesnické praxi, území je charakterizováno i přítomností rozsáhlejších formací akátových doubrav a akátových hájů ve vyšších polohách údolí Příčního potoka. V nižších polohách v blízkosti soustavy rybníků a podél potoka jsou přítomny porosty olšin (*Alnus glutinosa*) a další lemová mokřadní společenstva. Část údolí západně od PR Karlov je nyní chráněno jako Přírodní památka Horní Karlov. Celé toto

údolí Příčnického potoka s lesními porosty, rybníční soustavou propojenou potokem vytváří jeden z mála významných krajinných celků uprostřed intenzivně obhospodařovaných agrocenóz mezi Znojmem a Hrušovany nad Jevišovkou.

METODIKA

Materiál terestrických bezobratlých včetně zástupců mnohonožek (Diplopoda), stonožek (Chilopoda) a suchozemských stejnonožců (Oniscidea) byl získán pomocí padacích zemních pastí. Každá past byla tvořena plechovou nádobkou o průměru ca 10 cm (odchyťová plocha 78,5 cm²), jako fixační roztok byl používán 4% formaldehyd s několika kapkami detergentu. Past až po okraj zapuštěná do půdy byla vždy překryta plechovou stříškou nebo dřevěným prkénkem ca 2 cm nad jejím okrajem jako ochrana před dešťovou vodou a padajícím listím nebo detritem. V odběrových termínech byl obsah každé pasti přelit přes jemné sítko a kompletně v igelitových sáčcích transportován do laboratoře, kde byl materiál bezobratlých následně rozebírán pod preparačním mikroskopem. Vytřídění živočichové byli konzervováni v denaturovaném etanolu.

Jednotlivé pasti byly rozmístěny na čtyřech stanovištích (obr. 1), vždy v linii, vzdálenost mezi jednotlivými pastmi byla ca 5 m. Přimo v PR Karlov byly na plošině, na které rezervace z větší části leží (terasa vyvýšená zhruba o 10 m nad úroveň údolí potoka se soustavou rybníků), instalovány dvě linie po 10 pastech; jedna podél jižní hranice rezervace (K1), druhá při severním okraji plošiny (K2). Další linie pouze 5 pastí byla instalována v dolní části svahu podél pravého břehu rybníka Dolní Karlov (K3). Čtvrtá linie 5 pastí byla instalována v porostu doubravy severně od hráze rybníka Horní Karlov (K4). Poloha jednotlivých monitorovaných stanovišť je znázorněna v mapce na obr. 1. Pasti byly instalovány 25. 5. 1979 a následně odebrány 10. 6., 22. 6., 7. 7., 25. 7., 5. 8., 19. 8., 1. 9., 17. 9., 1. 10., 14. 10.

Obr. 1. Mapa údolí Příčnického potoka s vyznačením polohy monitorovaných lesních porostů.
Fig. 1. The map of the Příčnický Brook valley with the locations of the monitored forest stands.

a 27. 10. 1979. Nově pak byly znovu instalovány 10. 4. 1980 a jejich obsah odebíráán 27. 4., 11. 5. a 25. 5. 1980.

VÝSLEDKY A DISKUSE

V rámci monitoringu prováděného v letech 1979–1980 byl v údolí Příčnického potoka doložen výskyt celkem devět druhů mnohonožek (v celkovém počtu 281 jedinců), 11 druhů stonožek (148 jedinců) a čtyř druhů suchozemských stejnonožců (1001 jedinec). Úhrnné počty druhů i jedinců na jednotlivých monitorovaných stanovištích nejsou vysoké (tabulka 1). Použitá metodika nezohledňovala pozdně podzimní, zimní a časně jarní období; použití padacích pastí bylo původně zacíleno na epigeické skupiny brouků. Tato skutečnost by mohla vysvětlovat např. absenci některých skupin a druhů, které se jinak zpravidla v pastech v celoroční expozici objevují (např. zástupci mnohonožek z řádu Chordeumatida). Protože však tyto zástupci nebyli zachyceni ani ve stádiu juvenilních jedinců v průběhu jarní a letní expozice pastí, lze konstatovat, že v daném území v době prováděného monitoringu chyběli. Přesto rozbor materiálu poskytl vcelku přehledný obraz o epigeické aktivitě tří hodnocených skupin půdních bezobratlých.

Zjištěné druhy mnohonožek, stonožek a suchozemských stejnonožců patří největšíinou k běžným středoevropských či evropským zástupcům. V porovnání s jinými oblastmi jižní a jihovýchodní Moravy se fauna tohoto území může jevit jako celkově chudá. Je však třeba zdůraznit, že se uvedené výsledky vztahují k poměrně malému a vcelku izolovanému území, které v současné době leží uprostřed kulturní stepi Znojemska. Materiál byl navíc získán pouze metodou padacích zemních pastí. Podrobné výzkumy v jižních částech Moravy byly realizovány např. v Podyjí (TAJOVSKÝ 1998, 2001) nebo východněji na Pálavě a přiléhajících aluviálních a xerothermních ekosystémech až po soutok Dyje a Moravy (TAJOVSKÝ & PIŽL 2003). V obou oblastech byla druhová diverzita všech tří sledovaných skupin podstatně vyšší. Je třeba však uvést, že jak v Podyjí, tak na Pálavě průzkumy probíhaly v daleko širším spektru biotopů, pomocí více metodik a zpravidla po delší časové období. Fauna mnohonožek v údolí Příčnického potoka představuje méně než třetinu známé fauny v NP Podyjí (kde bylo potvrzeno 34 druhů), respektive více než třetinu fauny Pálavy a přiléhajících lužních lesů (23 druhů). V případě stonožek je zdejší fauna čtvrtinová ve srovnání s NP Podyjí (43 druhů) a je z poloviny tak bohatá jako na Pálavě a v lužních lesích (21 druhů). Stejnonožci s pouze čtyřmi zachycenými druhy představují třetinu druhové bohatosti v NP Podyjí (14 druhů) či čtvrtinu na Pálavě a v lužních lesích (16 druhů).

Druhová skladba zjištěná v údolí Příčnického potoka odpovídá charakteru smíšených porostů i geografické poloze údolí. Chybí zde druhy typicky vázané na lužní a zaplavované biotopy nebo druhy chladnějších poloh zaříznutého údolí Dyje, nebo naopak druhy více vázané na otevřená a xerothermní stanoviště. V případě mnohonožek byly zastoupeny jen druhy z řádů Julida a Polydesmida, naopak v pastech nebyli zaznamenáni zástupci ostatních řádů, alespoň některé druhy z řádů Glomerida, Chordeumatida by bylo možné zde očekávat. Jižní polohu území v rámci České republiky dobře indikuje *Cylindroiulus boleti*. Druhy *Enantiulus nanus*, *Kryphoiulus occultus* a *Megaphyllum projectum* byly charakteristické pro hrabanku porostů doubrav a habrové javořiny v PR Karlov. Charakteristický byl četný výskyt pouze druhu *Unciger*

Tab. I. Přehled zjištěných druhů mnohonožek, stonožek a suchozemských stejnonožců na všech stanovištích údolí Příčnického potoka; úhrnné počty jedinců a jejich poměrné zastoupení (%)

Tab. I. Survey of identified species of millipedes, centipedes and terrestrial isopods at all stands of the Příční Brook valley; total numbers of individuals and their proportional representation (%)

	počet jedinců / number of specimen				celkem total	%
	K1	K2	K3	K4		
třída / class Diplopoda						
řád / order Julida						
<i>Cylindroiulus boleti</i> (C. L. Koch, 1847)	8	15	2	1	26	9,3
<i>Enantiulus nanus</i> (Latzel, 1884)	3	21	1	-	25	8,9
<i>Kryphiouulus occultus</i> (C. L. Koch, 1847)	28	7	16	1	52	18,5
<i>Leptoiulus proximus</i> (Němec, 1896)	4	3	1	-	8	2,8
<i>Megaphyllum projectum</i> Verhoeff, 1894	15	38	7	7	67	23,8
<i>Ophiulus pilosus</i> (Newport, 1842)	3	3	-	4	10	3,6
<i>Unciger transsilvanicus</i> (Verhoeff, 1899)	11	2	17	36	66	23,5
Julidae gen. sp. juv.	-	1	-	-	1	0,4
řád / order Polydesmida						
<i>Brachydesmus superus</i> Latzel, 1884	1	-	2	1	4	1,4
<i>Polydesmus denticulatus</i> C. L. Koch, 1847	11	-	8	3	22	7,8
celkem jedinců / total number of specimen	84	90	54	53	281	
celkem druhů / total number of species	9	7	8	7	9	
třída / class Chilopoda						
řád / order Lithobiomorpha						
<i>Lithobius agilis</i> L. Koch, 1847	-	7	7	3	17	11,5
<i>Lithobius austriacus</i> Verhoeff, 1937	-	2	-	-	2	1,4
<i>Lithobius erythrocephalus</i> C. L. Koch, 1847	-	2	-	-	2	1,4
<i>Lithobius forficatus</i> Linnaeus, 1758	-	2	12	-	14	9,5
<i>Lithobius microps</i> Meinert, 1868	-	-	-	1	1	0,7
<i>Lithobius mutabilis</i> L. Koch, 1862	11	8	19	31	69	46,6
<i>Lithobius muticus</i> C. L. Koch, 1847	8	2	-	-	10	6,8
<i>Lithobius</i> sp. juv.	-	1	-	1	2	1,4
řád / order Geophilomorpha						
<i>Geophilus electricus</i> (Linnaeus, 1758)	-	-	1	1	2	1,4
<i>Strigamia crassipes</i> (C. L. Koch, 1835)	-	1	6	4	11	7,4
<i>Schendyla nemorensis</i> (C. L. Koch, 1837)	-	2	-	3	5	3,4
řád / order Scolopendromorpha						
<i>Cryptops parisi</i> Brölemann, 1920	-	5	-	8	13	8,8
celkem jedinců / total number of specimen	19	32	45	52	148	
celkem druhů / total number of species	2	9	5	7	11	
podřád / suborder Oniscidea						
<i>Hyloniscus riparius</i> (C. Koch, 1838)	-	-	5	-	5	0,5
<i>Porcellio scaber</i> Latreille, 1804	-	1	-	-	1	0,1
<i>Porcellium collicola</i> (Verhoeff, 1907)	109	475	102	110	796	79,5
<i>Trachelipus rathkii</i> (Brandt, 1833)	13	4	17	165	199	19,9
celkem jedinců / total number of specimen	122	480	124	275	1001	
celkem druhů / total number of species	2	3	3	2	4	

transilvanicus, jako jediného zástupce tohoto rodu. Na mnoha jiných lokalitách na našem území tento druh spíše doprovází druhého zástupce, tj. *Unciger foetidus* (C. L. Koch, 1838) – tento druh v údolí Příčního potoka, podobně jako např. na Pálavě, nebyl vůbec zaznamenán.

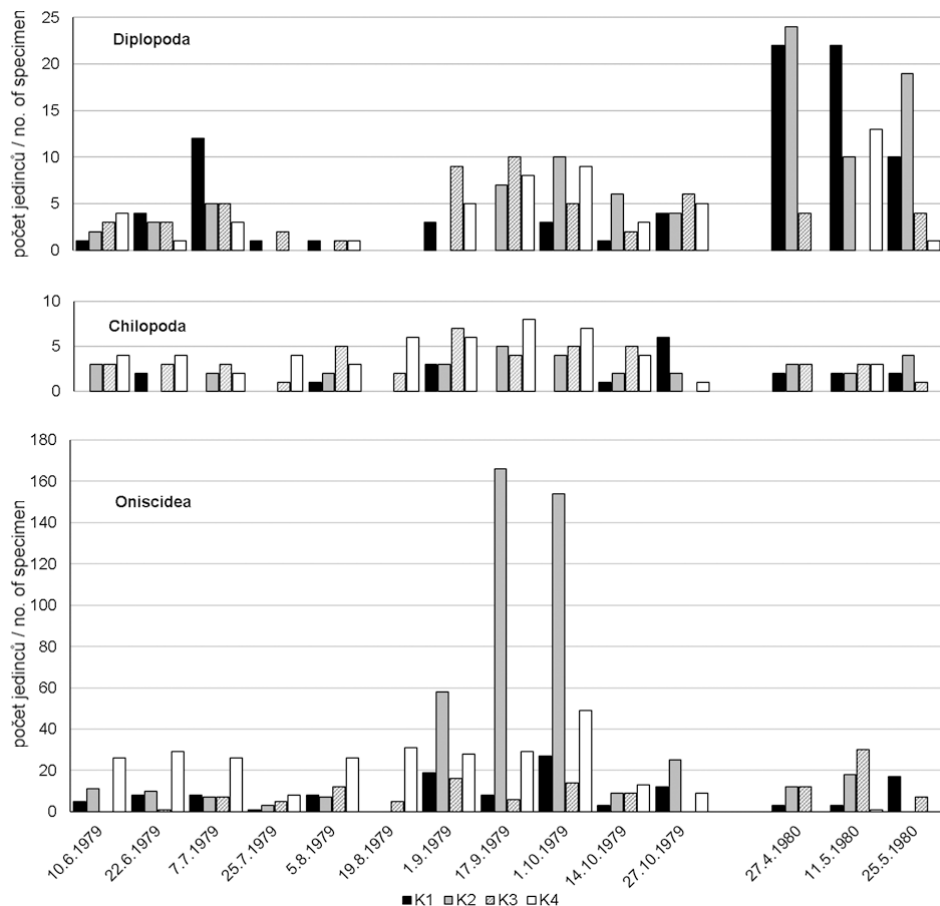
Ze stonožek dominoval náš nejběžnější zástupce *Lithobius mutabilis* následovaný druhy *Lithobius agilis* a *Lithobius muticus*; ze zemivek (Geophilomorpha) byl čteněji zachycen druh *Strigamia crassipes* (na stanovištích mimo rezervaci). Na severním okraji rezervace (K2) a v doubravě (K4) byla zaznamenána stonoha *Cryptops parisi*. Zajímavý je rozdíl v druhovém zastoupení stonožek na severní zastíněnější straně PR Karlov s více zapojeným stromovým patrem (K2), kde bylo zachyceno devět druhů, oproti jižnímu prosvětlenějšímu okraji (K1) pouze se dvěma druhy. Tento rozdíl mohl souviset s odlišnými vlhkostními poměry na obou stanovištích, s odstupem času je jakékoliv další hodnocení obtížné.

Význačným a na všech stanovištích dominujícím druhem suchozemských stejnonožců byl drobný zástupce *Porcellium collicola*. Tento druh nebyl v NP Podyjí v minulých letech doložen, je však znám z jižní Moravy a obecně je jako eurytopní druh rozšířen v pozměněných biotopech. Na všech stanovištích Příčního potoka byl přítomen také *Trachelipus rathkii*, vysokou epigeickou aktivitu měl v doubravě (K4). Přítomnost hygrofilního druhu *Hyloniscus riparius* podél břehu rybníka Dolní Karlov (K3) potvrzuje, že odlišná fauna stejnonožců zde je logicky vázána na vlhčí polohy údolí. Tato stanoviště však v letech 1979–1980 nebyla obdobně monitorována.

V druhovém zastoupení se s výjimkou stonožek porosty PR Karlov významně nelišovaly od ostatních dvou monitorovaných lesních stanovišť (tabulka I).

I přes absenci údajů z chladnější části roku (pasti nebyly exponovány v intervalu od 27. 10. 1979 do 10. 4. 1980) dostupná data naznačují určitou dynamiku epigeické aktivity, odlišnou u každé z hodnocených skupin (obr. 2). U mnohonožek po nízké aktivitě na začátku června následoval mírný vzestup v červenci, v srpnu došlo k útlumu aktivity a její zvýšení následovalo v září – říjnu. Výraznější vzestup epigeické aktivity mnohonožek byl pozorován v jarních měsících (duben a květen 1980) na stanovištích v PR Karlov. Epigeická aktivita stonožek byla průběžně nízká bez větších výkyvů. V případě suchozemských stejnonožců byla všeobecně nejvyšší aktivita zaznamenána v podzimních měsících (září, říjen) a to zejména v PR Karlov na stanovišti K2. Po zbývající sledované měsíce byla dynamika aktivity nevýrazná, bez větších výkyvů. V doubravě (K4) byla díky *Trachelipus rathkii* patrná setrvalá aktivita od června až do podzimu, s mírnými vzestupy v červnu a říjnu.

Ačkoliv monitoring pomocí zemních pastí nebyl původně zacílen na hodnocení skupiny půdních bezobratlých, archivace materiálu umožnila popsat stav populací, resp. jejich epigeicky aktivní části, na čtyřech odlišných stanovištích a zdokumentovat tak strukturu a dynamiku tehdejších společenstev mnohonožek, stonožek i suchozemských stejnonožců. Druhovú skladbu všech tří hodnocených skupin je chudá, doložený výskyt některých druhů je nicméně v souladu s polohou tohoto území v jižních teplejších oblastech České republiky resp. střední Evropy. Většina zjištěných druhů je vázána na lesní společenstva a v agrocenózách kulturní stepi chybí. Chudá společenstva byla zjevně ovlivněna i změnou charakteru většiny tamiňch porostů, malou rozlohou území a jeho dlouhodobou izolovaností od jiných lesních celků. Přesto je PR Karlov a údolí Příčního potoka pěkným příkladem refugia i pro půdní bezobratlé živočichy uprostřed zemědělsky využívané krajiny.

Obr. 2. Dynamika epigeické aktivity – úhrnné počty odchycených jedinců zemními pastmi na jednotlivých stanovištích (K1 až K4 – viz text) v jednotlivých odběrových termínech (bez přepočtu na stejné intervaly expozice pastí). K1 a K2 – údaje z 10 pastí, K3 a K4 – údaje z 5 pastí.

Fig. 2. Dynamics of epigeic activity – total numbers of captured individuals by pitfall traps at individual stands (K1 to K4 – see the text) at individual sampling dates (without recalculation to the equal trap exposure intervals). K1 and K2 – data from 10 traps, K3 and K4 – data from 5 traps.

SUMMARY

Within the extensive botanical and faunistic monitoring in the valley of the Příční Brook near Božice u Znojma, South Moravia, in 1979–1980, the method of pitfall trapping was used for collection of material of epigeic invertebrates. Within them, millipedes, centipedes and terrestrial isopods were gathered and evaluated and the results are presented in this paper. In total 9 species of millipe-

des (281 individuals), 11 species of centipedes (148 individuals) and 4 species of terrestrial isopods (1001 individuals) were sampled at four different forest stands. Although the fauna seems to be poor, the species composition corresponds with the location of the valley within the South Moravian region. Most of the recorded species are of the European or Central European distribution. Of the millipedes, *Cylindroiulus boleti* is the most characteristic; *Unciger transsilvanicus* as the only representative of this genus, was present similarly as in the nearby South Moravian Pálava region. *Lithobius mutabilis* and *Porcellium collicola* were the most common representatives of centipedes and terrestrial isopods, respectively. Based on the detail sampling, the dynamics of the epigeic activity showed only one more prominent peak for millipedes in spring (April – May), whereas terrestrial isopods showed a higher activity in autumn (September – October). Although historical (collected 40 years before), the obtained data are of importance not only as evidence of the composition of the local fauna, but can also serve as a basis for assessing long-term changes in forest fragments in agricultural landscapes.

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji Ivanu H. Tufovi a Andreji Mockovi za přínosné recenzní připomínky.

LITERATURA

- BAKALÍKOVÁ B., CEPÁK V., ČMELÍK P., HUBATKOVÁ M., KOČKA M., KOUBEK P., SEĎA J. & TAJOVSKÝ K. (1981): Význam zachování maloplošných přirozených ekosystémů v kulturní krajině na příkladu lokality „Božice“ u Znojma. – [ms. depon. in ÚPB BC AV ČR].
- CULEK M. (ed.) (1996): Biogeografické členění České republiky. – Enigma, Praha.
- HALLMANN C. A., SORG M., JONGEJANS E., SIEPEL H., HOFLAND N., SCHWAN H., STENMANS W., MÜLLER A., SUMSER H., HÖRREN T., GOULSON D. & DE KROON H. (2017): More than 75 percent decline over 27 years in total flying insect biomass in protected areas. – PLoS ONE, 12 (10): e0185809. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0185809>.
- KOČKA M. (1982): Dynamika oživení málo vydatných pramenů a pramených stružek. – [diplomová práce PpF UJEP Brno, ms. depon. in MU Brno].
- KOUBEK P. (1982): Plankton malého typu nádrže se zřetelem jejího využití. – [diplomová práce PpF UJEP Brno, ms. depon. in MU Brno].
- MACKOVČIN P., JATIOVÁ M., DEMEK J., SLAVÍK P. et al. (2007): Brněnsko. In: MACKOVČIN P. (ed.): Chráněná území ČR, svazek IX. AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha.
- QUITT E. (1971): Klimatické oblasti Československa. – Studia Geographica 16. Geografický ústav ČSAV, Brno.
- SEĎA J. (1982): Bentos malého typu nádrže se zřetelem jejího využití. – [diplomová práce PpF UJEP Brno, ms. depon. in MU Brno].
- TAJOVSKÝ K. (1982): K poznání kovařikovitých (Elateridae, Coleoptera) jižní Moravy. – [diplomová práce PpF UJEP Brno, ms. depon. in MU Brno].
- TAJOVSKÝ K. (1998): Mnohonožky (Diplopoda) a suchozemští stejnonožci (Oniscidea) Národního parku Podyjí. – *Thayensia*, 1: 137–152.
- TAJOVSKÝ K. (2001): Současný stav poznání fauny mnohonožek (Diplopoda), stonožek (Chilopoda) a suchozemských stejnonožců (Oniscidea) v Národním parku Podyjí. – *Thayensia*, 4: 161–167.
- TAJOVSKÝ K. & LAUTERER P. (1986): Contribution to the knowledge of the genus *Bittacus* Latreille, 1802 (Mecoptera, Bittacidae) in Czechoslovakia. – *Acta Musei Moraviae, Scientiae naturales*, 71 (1–2): 189–193.
- TAJOVSKÝ K. & PIŽL V. (2003): Mnohonožky (Diplopoda), stonožky (Chilopoda), suchozemští stejnonožci (Oniscidea) a žízalovití (Lumbricidae) biosférické rezervace Pálava. – In: DANIHELKA J. (ed.): Pálava na prahu třetího tisíciletí. Správa chráněných krajinných oblastí České republiky, Správa chráněné krajinné oblasti Pálava, Mikulov, 47–58.